

Sygn. akt VI ACa 1213/15

1. WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA Beata Waś

Sędziowie: SA Małgorzata Borkowska

SO (del.) Magdalena Sajur – Kordula (spr.)

Protokolant: Magdalena Męczkowska

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

z powództwa (...) sp. z o.o. w B.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 6 maja 2015 r.

sygn. akt XVII AmA 5/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym w ten tylko sposób, że oddala odwołanie powoda od punktu piątego podpunkt pierwszy decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 października 2013 roku nr (...);

II. oddala apelację powoda;

III. zasądza od (...) sp. z o.o. w B. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 1213/15

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK, Prezes, organ, pozwany, organ monopolowy) decyzją z dnia 31 października 2013 r. (nr (...)), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko (...) Sp. z o.o. w B.:

I. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: uokik), uznał za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów określone w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 uokik, bezprawne działania ww.

przedsiębiorcy polegające na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom w „Umowach pożyczek gotówkowych tytuł: (...)” i „Umowach pożyczek gotówkowych tytuł: (...)”:

1. rzetelnej i prawdziwej informacji, o jakiej mowa w art. 30 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (dalej: ukk), tj. o rodzaju kredytu,

2. rzetelnej i pełnej informacji, o jakiej mowa w art. 30 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, tj. o warunkach wypowiedzenia umowy i nakazał zaniechania ich stosowania;

II. na podstawie art. 26 ust. 1 uokik, uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określone w art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 uokik, bezprawne działanie ww. przedsiębiorcy polegające na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom w „Umowach pożyczek gotówkowych tytuł: (...)” i „Umowach pożyczek gotówkowych tytuł: (...)” oraz „Umowach pożyczek gotówkowych tytuł: (...)” rzetelnej i pełnej informacji, o jakiej mowa w art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, tj. o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego i nakazał zaniechania jej stosowania;

II. na podstawie art. 26 ust. 1 uokik, uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 uokik, bezprawne działanie ww. przedsiębiorcy polegające na umieszczaniu w „Umowach pożyczek gotówkowych” postanowień: „W przypadku zwrotu środków w terminie określonym w p. 10.2 z wyłączeniem sytuacji określonej w p. 10.5 Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zapłaty odsetek (8) * w wysokości ... zł naliczonych od całkowitej kwoty pożyczki (1)* za każdy dzień za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia zwrotu wypłaconych mu środków”, „W przypadku zwrotu środków w terminie określonym w p. 8.2 z wyłączeniem sytuacji określonej w p. 8.5 Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zapłaty odsetek (8)* w wysokości ... zł naliczonych od całkowitej kwoty pożyczki (1)* za każdy dzień za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia zwrotu wypłaconych mu środków”, które są sprzeczne z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim i nakazał zaniechania jej stosowania;

III. na podstawie art. 26 ust. 1 uokik, uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, bezprawne działanie ww. przedsiębiorcy polegające na wprowadzaniu konsumentów w błąd co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie kredytu obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty kredytu, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i nakazał zaniechania jej stosowania;

IV. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, nałożył na (...) Sp. z o.o. kary pieniężne, z tytułu naruszenia zakazów, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie:

1) opisanym w punkcie I i II sentencji decyzji w wysokości 521.741 złotych,

2) opisanym w punkcie III sentencji decyzji w wysokości 173.914 złotych,

3) pisanym w punkcie IV sentencji decyzji w wysokości 140.469 złotych;

VI. na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 uokik oraz na podstawie art. 263 § 1 oraz art. 264 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 uokik obciążył (...) Sp. z o.o. w B., kosztami postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązał tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi UOKiK kosztów postępowania w kwocie 28 PLN, w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Wyrokiem z dnia 6 maja 2015 roku Sąd Okręgowy w Warszawie:

1. zmienił zaskarżoną decyzję w punkcie V (piątym) podpunkt 1 (pierwszy) w ten sposób, że obniżył karę pieniężną do kwoty 260.870,50 zł;

2. oddalił odwołanie w pozostałej części;
3. zniósł wzajemnie koszty postępowania między stronami.

Powyższy wyrok został wydany w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

(...) Sp. z o.o. w B. (dalej: (...), (...)) jest przedsiębiorcą, prowadzącym działalność gospodarczą, m.in. w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych.

(...) zawiera umowy pożyczek konsumenckich w oparciu o następujące wzorce umowne:

- „Umowa pożyczki gotówkowej nr ... Tytuł: (...)”
- „Umowa pożyczki gotówkowej nr ... Tytuł: (...)”
- „Umowa pożyczki gotówkowej nr ... Tytuł/:", od 9.10.2012 r. jako „Umowa pożyczki gotówkowej nr ... Tytuł: (...)”.

Umowa „Tytuł: (...)” jest stosowana jeśli klient wyraża chęć uzyskania bezpłatnego odroczenia rat oraz Kolejnej Wyплаты; umowa „Tytuł: (...)” jest stosowana w przypadku, gdy klient nie chce bezpłatnej prolongaty ale oczekuje prawa do Kolejnej Wyплаты, natomiast umowa „Tytuł/:" jest udzielana jeśli klient nie chce ani bezpłatnej prolongaty i Kolejnej Wyплаты oraz jest zainteresowany pożyczką do 12 miesięcy.

W dwóch pierwszych z ww. wymienionych wzorców zawarto następujące postanowienia umowne:

- w pkt 1.1: „Pożyczkodawca udziela Pożyczkobiorcy pożyczkę gotówkową (dalej zwaną (...)) w wysokości (1)*, tj. całkowitą kwotę pożyczki - jest to suma środków pieniężnych które Pożyczkodawca udostępnił Pożyczkobiorcy na podstawie niniejszej umowy.”,
- w pkt 3.1: „W przypadku spłaty przez Pożyczkobiorcę każdych 12 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wyплаты, przy pożyczkach z pierwotnym terminem spłaty 12 i 18 miesięcy, albo terminowej spłaty 18 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wyплаты przy pożyczkach z pierwotnym terminem spłaty 24 i 30 miesięcy, albo terminowej spłaty każdych 24 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wyплаты przy pożyczkach z pierwotnym terminem spłaty 36 miesięcy, albo spłaty 30 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wyплаты dla pożyczki z pierwotnym terminem spłaty 42 miesiące, albo terminowej spłaty 36 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wyплаты dla pożyczek z pierwotnym terminem spłaty 48 miesięcy, Pożyczkodawca przekaze Pożyczkobiorcy kolejną kwotę w wysokości (12)* (dalej zwaną „ Kolejną Wypłatą „),”
- w pkt 3.4: „ Ilość Kolejnych Wypłat dla Pożyczek Pierwotnych z terminem spłaty 12, 18, 24, 30 i 36 miesięcy wynosi 3, dla Pożyczek Pierwotnych z terminem spłaty 42, 48 miesięcy wynosi 2.”,
- w pkt 3.6: „Pożyczkobiorcy przysługuje prawo do rezygnacji z Kolejnej Wyплаты bez podania przyczyny.”,
- w pkt. 3.7: „Rezygnacja może zostać złożona w formie pisemnej, w sposób określony w p. 10.1 niniejszej umowy - przed dniem Kolejnej Wyплаты określonej p. 3.1 niniejszej umowy lub poprzez zwrot środków Kolejnej Wyплаты w terminie 30 dni od daty pisma określonego w p. 4.1.”,
- w pkt 4.1: „Pożyczkobiorca zobowiązuje się spłacić Pożyczkodawcy każdą kolejną faktyczną całkowitą kwotę do zapłaty (21)* będącą sumą całkowitej kwoty Kolejnej Wyплаты (12)* oraz wynagrodzenia umownego (14)* za Kolejne Wyплаты - na podany w Części A Umowy pożyczki rachunek bankowy Pożyczkodawcy w (19)* ratach miesięcznych, w wysokości raty Pożyczki Pierwotnej i z terminem zapłaty (dzień miesiąca) poszczególnych rat jak rat Pożyczki Pierwotnej, to jest (15)*, każda płatna wg aktualnego Kalendarza Spłat, który Pożyczkodawca wyśle wraz z informacją o Kolejnej Wyplatcie Pożyczkobiorcy w terminie 2 dni roboczych od daty Kolejnej Wyплаты.”,

- w pkt 5.1: „Umowę pożyczki zawiera się na czas udzielenia Pożyczki Pierwotnej i Kolejnych Wypłat aż do całkowitego spłacenia wszystkich zobowiązań Pożyczkobiorcy wynikających z niniejszej umowy.”,
- w pkt 5.2: „Pożyczkodawcy przysługuje prawo odstąpienia od Kolejnej Wyplaty, w przypadku jeżeli Pożyczkobiorca nie spłaca pożyczki zgodnie z obowiązującą umową pożyczki lub zalega ze spłatą raty bądź rat lub ocena ryzyka dokonana przez Pożyczkodawcę jest negatywna.”,
- w pkt 10.1: „Pożyczkobiorca ma prawo, bez podania przyczyny, do odstąpienia od umowy pożyczki w terminie 14 dni od dnia zawarcia niniejszej umowy. Odstąpienie od umowy pożyczki następuje poprzez złożenie przez Pożyczkobiorcę pisemnego oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy pożyczki (ze względów dowodowych), w powyższym terminie. (...)”,
- w pkt 10.2: „W razie spełnienia świadczenia przez Pożyczkodawcę przed upływem terminu do odstąpienia Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zwrotu otrzymanych środków bez nieuzasadnionej zwłoki, ale nie później niż w terminie do 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu.”,
- w pkt 10.3: „W przypadku zwrotu środków w terminie określonym w p. 10.2 z wyłączeniem sytuacji określonej w p. 10.5 Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zapłaty odsetek (8)* w wysokości ... zł naliczonych od całkowitej kwoty pożyczki (1)* za każdy dzień za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia zwrotu wypłaconych mu środków.”,
- w pkt 10.5: „W przypadku zwrotu przez Pożyczkobiorcę wypłaconych środków oraz złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy w terminie 14 dni od zawarcia niniejszej umowy, Pożyczkobiorca nie ponosi żadnych kosztów.”,
- w pkt 11.1: „Jeżeli Pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, Pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego terminu i wypełnić weksel po uprzednim wezwaniu Pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.”

Natomiast w „Umowie pożyczki gotówkowej nr ... Tytuł: (...)” zawarto postanowienia:

- w pkt 8.2: „W razie spełnienia świadczenia przez Pożyczkodawcę przed upływem terminu do odstąpienia Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zwrotu otrzymanych środków bez nieuzasadnionej zwłoki, ale nie później niż w terminie do 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu.”,
- w pkt 8.3: „W przypadku zwrotu środków w terminie określonym w p. 8.2 z wyłączeniem sytuacji określonej w p. 8.5 Pożyczkobiorca zobowiązany jest do zapłaty odsetek (8)* w wysokości ... zł naliczonych od całkowitej kwoty pożyczki (1)* za każdy dzień za okres od dnia wypłaty pożyczki do dnia zwrotu wypłaconych mu środków.”,
- w pkt 8.5: „W przypadku zwrotu przez Pożyczkobiorcę wypłaconych środków oraz złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy w terminie 14 dni od zawarcia niniejszej umowy, Pożyczkobiorca nie ponosi żadnych kosztów.”,
- w pkt 11.1: „Jeśli Pożyczkobiorca nie spłaci w terminie poszczególnych rat pożyczki lub innego zobowiązania pieniężnego, wynikającego z niniejszej umowy, w tym zobowiązania naliczonego na podstawie pkt. 9.2 umowy, niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym. Od zadłużenia przeterminowanego Pożyczkodawca nalicza odsetki umowne za każdy dzień zwłoki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego.”.

Wzorce umowne: „Umowa pożyczki gotówkowej nr ... Tytuł: (...)” oraz „Umowa pożyczki gotówkowej nr ... Tytuł: (...)” były wykorzystywane od dnia 18 grudnia 2011 r.

Spółka (...) wprowadziła do ww. wzorców od 12 czerwca 2012 r. pkt 13.1 o treści:

„Jeśli Pożyczkobiorca nie spłaci w terminie poszczególnych rat pożyczki lub innego zobowiązania pieniężnego, wynikającego z niniejszej umowy, w tym zobowiązania naliczonego na podstawie pkt. 11.2 umowy, niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym. Od zadłużenia przeterminowanego Pożyczkodawca nalicza odsetki umowne za każdy dzień zwłoki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego.”.

Dalsze zmiany we wzorcach polegały na uzupełnieniu - od dnia 9 października 2012 r. - nazwy umowy „Tytuł:/...”, poprzez wprowadzenie identyfikatora literowego – obecna nazwa umowy „Tytuł: (...)/...”.

W roku 2012 Spółka (...) osiągnęła przychód w wysokości wskazanej w pkt 30 zeznania o wysokości osiągniętego dochodu – CIT-8.

W ocenie Sądu Okręgowego, spośród zarzutów dotyczących naruszenia przepisów prawa materialnego, na częściowe uwzględnienie zasługiwał jedynie zarzut sformułowany w pkt 7 odwołania, tj. zarzut co do wysokości wymierzonej kary pieniężnej.

W zaskarżonej decyzji zarzucono (...) stosowanie praktyki, polegającej na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej i prawdziwej informacji o rodzaju kredytu.

W tym zakresie (...) podniosła, że wbrew ustaleniom Prezesa UOKiK, udzielane przez nią pożyczki nie spełniają żadnego z kryteriów kredytu odnawialnego. Odwołując się unormowań prawa unijnego strona wskazała, że umowa o kredyt odnawialny musi spełniać łącznie dwa warunki, tj. musi być umową na czas nieoznaczony, a konsument musi mieć możliwość ponownej wypłaty kolejnych środków po dokonaniu spłaty wcześniejszych. Natomiast umowa pożyczki gotówkowej (...) jest umową zawartą na czas oznaczony, a klient nie ma możliwości „dokonania ponownej wypłaty” środków udostępnionych mu w ramach umowy.

Ustosunkowując się do powyższego stanowiska Prezes Urzędu podniósł, że wobec braku legalnej definicji kredytu odnawialnego w praktyce obrotu gospodarczego przyjmuje się, że typowy kredyt odnawialny dla osób fizycznych (konsumentów) dostępny jest, co do zasady, jako tzw. limit kredytowy w koncie osobistym (rachunku osobistym, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, karcie kredytowej itp.). Jest on skonstruowany jako stały dostęp do dodatkowych środków pieniężnych w maksymalnej wysokości określonej limitem, w ramach konta osobistego. Choć kredyt odnawialny udzielany jest zazwyczaj na wskazany w umowie okres (np. 12 miesięcy), jego przedłużenie następuje automatycznie. W ocenie Prezesa, możliwości określania kredytem odnawialnym kredytów innych niż w rachunku bankowym dotyczą regulacje umieszczone w lit. e Dyrektywy Komisji 2011/90/UE z 14.11.2011 r. Według organu, zawierane przez (...) umowy można określać jako kredyt odnawialny, a fakt zawarcia umowy na określony czas nie jest ku temu przeszkodą. W odniesieniu do zarzutu, iż błędnie przyjęto w decyzji, że nie można uznać zawieranych umów za standardowe umowy pożyczek gotówkowych, jak to zostało określone w treści ocenianych umów, Prezes Urzędu podniósł, że ustawa o kredycie konsumenckim nie zawiera zamkniętej listy rodzajów umów o kredyt konsumencki. Według Prezesa, w przypadku umów stosowanych przez (...) nie mamy do czynienia ze „standardową” umową pożyczki, ale z pewnością jest ona umową dotyczącą pożyczek gotówkowych, wypłacanych w określonej kolejności i według ściśle określonego harmonogramu spłat.

Stosownie do treści art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi (ust. 1). Według ust. 2, za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności:

1) umowę pożyczki;

2) umowę kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego;

3) umowę o odroczeniu konsumentowi terminu spełnienia świadczenia pieniężnego, jeżeli konsument jest zobowiązany do poniesienia jakichkolwiek kosztów związanych z odroczeniem spełnienia świadczenia;

4) umowę o kredyt, w której kredytodawca zaciąga zobowiązanie wobec osoby trzeciej, a konsument zobowiązuje się do zwrotu kredytodawcy spełnionego świadczenia;

5) umowę o kredyt odnawialny.

W ocenie Sądu I instancji, użycie w ww. przepisie sformułowania „w szczególności” wskazuje, że katalog umów, które podlegają uznaniu za umowę o kredyt konsumencki, nie jest zamknięty, co zresztą zgodnie przyznały obie strony niniejszego postępowania.

Sąd wskazał, że zasadnicza kwestia, która wymagała rozstrzygnięcia, dotyczyła charakteru prawnego umów oferowanych przez (...) oraz możliwości zakwalifikowania ich jako umów o kredyt konsumencki.

W ocenie Sądu Okręgowego, analizowane umowy nie odpowiadają wprost żadnemu z rodzajów umów, wymienionych w art. 3 ust. 2 ukk. Wbrew sugestiom Spółki (...), nie mamy tu bowiem do czynienia z klasyczną umową pożyczki. Umowa oferowana przez Spółkę mogła być przedłużana w czasie i mogła być odnawiana w sposób przewidziany dla umowy o kredyt konsumencki. Zdaniem Sądu, bez znaczenia pozostaje przy tym – podnoszona przez odwołującą – potrzeba dokonania rozróżnienia na to, czy umowa jest zawarta na czas oznaczony, czy nieoznaczony, ponieważ najważniejsze znaczenie ma w tym wypadku przymiot „odnawialności”. Według Sądu, miarodajną dla oceny, czym jest „odnawianie się” kredytu/pożyczki, jest wskazówka zawarta w załączniku I lit. e do dyrektywy PE i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. ws. umów o kredyt konsumencki (Dz. U. UE.L. z 2008 r., nr 133, s.66), zgodnie z którą „do celów niniejszej litery umowa o kredyt odnawialny oznacza umowę o kredyt na czas nieokreślony i obejmuje również kredyty, które podlegają pełnej spłacie w przeciągu jakiegoś okresu lub po jego zakończeniu i w ramach których, po dokonaniu spłaty, istnieje możliwość dokonania ponownej wpłaty.” Istotą „odnawiania się” jest zatem możliwość dokonania ponownej wypłaty. Należy jednocześnie podkreślić, że wskazanie w ww. regulacji na umowę na czas nieokreślony, następuje wyłącznie na potrzeby wyliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. Natomiast, jak już podniesiono, dla Sądu decydujące znaczenie ma odnawialność, rozumiana jako możliwość dokonania przez konsumenta ponownej wypłaty środków. Tym samym, nie okres, na jaki zawarto umowę (tj. na czas oznaczony, czy nieoznaczony), jest w tym przypadku istotny, lecz możliwość jej odnowienia się – tj. ponownego wypłacania środków pieniężnych bez konieczności ponownego przechodzenia całej procedury związanej z zawarciem umowy. Umowa oferowana przez (...), wykazuje wskazane powyżej cechy odnawialności.

W myśl art. 30 ust. 1 pkt 2 ukk, umowa o kredyt konsumencki powinna określać m.in. rodzaj kredytu, natomiast umowa oferowana przez (...), takiego warunku nie spełnia. Sąd Okręgowy podkreślił, że nie chodzi w tym wypadku o nazwanie analizowanej umowy wprost „umową o kredyt odnawialny”, lecz wskazanie rodzaju umowy, poprzez sprecyzowanie rodzaju udzielanego kredytu. Chodzi bowiem o to, by konsument wiedział z jaką umową ma do czynienia, jaki produkt jest mu oferowany. Jak już zauważono, badana umowa nie stanowi typowej umowy pożyczki, lecz jest swoistą umową pożyczki, której istota powinna znaleźć odzwierciedlenie już w jej tytule. Nie oznacza to, że musi ona zostać nazwana „umową pożyczki odnawialnej”, czy „umową o kredyt odnawialny”, skoro katalog umów, uznawanych za umowę o kredyt konsumencki, jest otwarty. Konieczne jest natomiast odzwierciedlenie w nazwie umowy stosunku prawnego łączącego strony.

Mając powyższe na uwadze, zarzut pierwszy odwołania należało uznać za bezzasadny.

Kwestionując rozstrzygnięcie zawarte w pkt I.2. sentencji zaskarżonej decyzji, strona odwołująca podniosła, że skoro udzielane przez nią pożyczki gotówkowe nie spełniają kryteriów kredytu odnawialnego, a jednocześnie jasno określają maksymalny okres ich trwania, to (...) nie miała obowiązku informowania konsumentów o warunkach wypowiedzenia umowy, co oznacza, że art. 42 ukk nie ma zastosowania do oferowanych przez nią umów.

W odpowiedzi na powyższe Prezes UOKiK podtrzymał swoją ocenę ww. praktyki wskazując, że sposób przedłużania umowy na kolejne okresy powoduje, że w rzeczywistości umowa ta wiąże strony przez czas nieokreślony. Według organu, wynika to z okresu czasu, przez jaki przedsiębiorca może zwlekać z kolejnymi wypłatami pożyczki, a wraz z upływem tego czasu konsument może nie być zainteresowany realizacją kolejnej wypłaty. Dlatego też, zdaniem Prezesa, ochronie praw konsumenta służyć powinno określenie prawa i zasad wypowiedzenia umowy zgodnie z art. 42 ukk.

Uznając powyższy zarzutu za nieuzasadniony, Sąd Okręgowy odwołał się do poczynionych dotychczas ustaleń w zakresie kwalifikacji prawnej umowy pożyczki oferowanej przez Spółkę (...), które zachowują swoją aktualność także na potrzeby analizy tegoż zarzutu. Skoro, jak już ustalono, przedmiotowa umowa spełnia kryteria umowy o kredyt konsumencki, to zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 19 ukk, powinna określać warunki jej wypowiedzenia. Wskazany przepis stanowi podstawową, generalną regulację dla tego rodzaju umowy. Z tego względu, zdaniem Sądu, niezrozumiałe jest odwoływanie się przez strony do unormowania zawartego w art. 42 ukk, które dotyczy wypowiedzenia szczególnego rodzaju umowy o kredyt konsumencki, mianowicie umowy o kredyt odnawialny. Sąd Okręgowy przyjął, że umowy oferowanej przez (...) nie można wprost zakwalifikować jako kredytu odnawialnego, lecz raczej jako pożyczkę, której cechą istotną jest możliwość dokonania ponownej wypłaty. Z tego też względu, obowiązek określenia warunków wypowiedzenia takiej umowy należy wiązać z przepisem ogólnym, czyli z art. 30 ust. 1 pkt 19 ukk, nie zaś z regulacją szczególną, jaką stanowi art. 42 ukk. Sytuacja, w której brak jest określenia przedmiotowych warunków, słusznie została zakwalifikowana przez Prezesa UOKiK, jako naruszająca obowiązek udzielenia konsumentom rzetelnej i pełnej informacji, o jakiej mowa w art. 30 ust. 1 pkt 19 ukk, a w konsekwencji, jako stanowiąca praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Odnośnie rozstrzygnięcia z pkt. II zakwestionowanej decyzji Spółka (...) stwierdziła, że stosowane przez nią postanowienia umowne są zgodne z prawem, ponieważ ustawa o kredycie konsumenckim nie wprowadza wymogu wskazywania w umowie konkretnej procentowej wartości rocznego oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. W umowie wskazana została natomiast stopa zadłużenia przeterminowanego jako czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP.

Zdaniem Prezesa Urzędu, art. 30 ust. 1 pkt 11 ukk wymaga zamieszczenia w umowie m.in. informacji o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, natomiast poprzez użyte przez Spółkę w umowie określenie, iż od „zadłużenia przeterminowanego Pożyczkodawca nalicza odsetki umowne za każdy dzień zwłoki w wysokości czterokrotność stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (...)” określiła jedynie podstawę, według której naliczane będzie oprocentowanie zadłużenia przeterminowanego. Według organu, ustawodawca nakazał zaś przedsiębiorcom podawanie w warunkach umów wartości tego oprocentowania.

Ustosunkowując się do powyższego zarzutu Sąd odwołał się do regulacji zawartych w dyrektywie 2008/48/WE oraz ustawie krajowej o kredycie konsumenckim. I tak, art. 30 ust. 1 pkt 11 ukk wymaga określenia w umowie o kredyt konsumencki rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunków jej zmiany oraz ewentualnie innych opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu.

Zgodnie natomiast z art. 3 lit. k dyrektywy, „stała stopa oprocentowania kredytu” oznacza, że kredytodawca i konsument uzgadniają w umowie o kredyt stosowanie jednej stopy oprocentowania kredytu przez cały okres obowiązywania umowy o kredyt lub kilku stóp oprocentowania kredytu w okresach będących częścią okresu obowiązywania umowy, wykorzystując przy tym stałą określoną wartość procentową. Jeżeli umowa o kredyt nie określa wszystkich stóp oprocentowania kredytu, stopa oprocentowania kredytu uznawana jest za stałą jedynie w odniesieniu do tych okresów będących częścią okresu obowiązywania umowy o kredyt, dla których stopy oprocentowania kredytu zostały określone wyłącznie przy wykorzystaniu stałej określonej wartości procentowej uzgodnionej przy zawarciu umowy o kredyt.

Według art. 5 ust. 1 lit. f dyrektywy, w stosownym czasie przed związaniem się konsumenta umową o kredyt lub ofertą kredytodawca oraz, w stosownych przypadkach, pośrednik kredytowy dostarczają konsumentowi - na

podstawie warunków kredytu zaproponowanych przez kredytodawcę, a także, w stosownych przypadkach, zgodnie z preferencjami określonymi przez konsumenta i informacjami przez niego przekazanymi - informacje potrzebne do porównania różnych ofert w celu podjęcia, przy pełnej znajomości faktów, decyzji, czy zawrzeć umowę o kredyt. Informacje te, w formie papierowej lub na innym trwałym nośniku, powinny zostać przekazane przy użyciu standardowego europejskiego arkusza informacyjnego dotyczącego kredytu konsumenckiego określonego w załączniku II. Domniemywa się, że kredytodawca spełnił wymogi informacyjne określone w niniejszym ustępie, a także w art. 3 ust. 1 i 2 dyrektywy 2002/65/WE, jeśli przekazał on konsumentowi standardowy europejski arkusz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego. Informacje te określają, m.in. stopę oprocentowania kredytu, warunki stosowania tej stopy oprocentowania oraz, jeśli są dostępne, wszelkie indeksy lub stopy referencyjne mające zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu, a także okresy, warunki i procedury zmian stopy oprocentowania kredytu. Jeżeli w różnych okolicznościach stosuje się różne stopy oprocentowania - wyżej wymienione informacje o wszystkich stosowanych stopach.

Art. 6 ust. 1 lit. e dyrektywy przewiduje, że w stosownym czasie przed związaniem się konsumenta jakąkolwiek umową o kredyt lub ofertą dotyczącą umowy o kredyt, o której mowa w art. 2 ust. 3, 5 lub 6, kredytodawca i, w stosownych przypadkach, pośrednik kredytowy dostarczają konsumentowi - na podstawie warunków kredytu zaproponowanych przez kredytodawcę, a także, w stosownych przypadkach, zgodnie z preferencjami określonymi przez konsumenta i informacjami przez niego przekazanymi - informacje potrzebne do porównania różnych ofert w celu podjęcia, przy pełnej znajomości faktów, decyzji, czy zawrzeć umowę o kredyt. Informacje te określają, m.in. stopę oprocentowania kredytu; warunki stosowania tej stopy oprocentowania, wszelkie indeksy lub stopy referencyjne mające zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu, opłaty mające zastosowanie od chwili zawarcia umowy o kredyt oraz, w stosownych przypadkach, warunki, na jakich opłaty te mogą ulec zmianie.

Natomiast w myśl art. 10 ust. 2 lit. f dyrektywy, w umowie o kredyt w sposób jasny i zwięzły określa się m.in. stopę oprocentowania kredytu, warunki stosowania tej stopy oraz, jeśli są dostępne, wszelkie indeksy lub stopy referencyjne mające zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu, a także okresy, warunki i procedury zmiany stopy oprocentowania kredytu. Jeżeli w różnych okolicznościach stosuje się różne stopy oprocentowania kredytu, wyżej wymienione informacje dotyczące wszystkich stosowanych stóp;

W ocenie Sądu Okręgowego, analiza powyższych unormowań prowadzi do wniosku, że Prezes Urzędu trafnie wskazał na konieczność podawania w umowie o kredyt konsumencki stopy procentowej zadłużenia przeterminowanego, poprzez wskazanie konkretnej wysokości, wartości procentowej, a nie poprzez wskazywanie punktu odniesienia dla obliczenia tego oprocentowania - w tym wypadku odniesienia do stopy kredytu lombardowego NBP. Do takiej konstatacji skłania także konstrukcja słowniczka ustawy o kredycie konsumenckim, mianowicie, w art. 5 pkt 10 wskazano, że stopa oprocentowania kredytu, to stopa oprocentowania wyrażona jako stałe lub zmienne oprocentowanie stosowane do wypłaconej kwoty na podstawie umowy o kredyt w stosunku rocznym; w art. 5 pkt 11 mowa jest o stałej stopie oprocentowania kredytu, natomiast w art. 5 pkt 12 dotyczy rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania kredytu. Z przywołanych przepisów wynika zatem, że wymagane jest wskazanie o jaką stopę chodzi (jaka ona jest – stała, zmienna, rzeczywista, roczna) oraz czego ona dotyczy (kredytu, zadłużenia przeterminowanego).

W analizowanym przypadku, zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 11 ukk, istnieje wymóg określenia w umowie rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Natomiast postanowienia umowy zawieranej przez Spółkę (...) w ogóle nie odwołują się do wskaźnika „roczny”, nie traktują o rocznej stopie procentowej, lecz jedynie o odsetkach umownych w wysokości czterokrotności stopy referencyjnej. W przedmiotowej umowie nie sprecyzowano w ogóle o jaką stopę chodzi (roczną, czy inną), a poza tym – w świetle przywołanych przepisów dyrektywy 2008/48/WE i art. 5 ukk- dla oprocentowania musi być wskazana wartość procentowa (art. 3 lit. k, art. 5 pkt 11 i 12). Zdaniem Sądu, wobec tego, że umowa zawierana przez Spółkę nie spełnia ww. wymogów, Prezes Urzędu prawidłowo zakwalifikował taką praktykę jako naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W stosunku do rozstrzygnięcia z pkt III zakwestionowanej decyzji strona odwołująca podniosła, że wbrew stanowisku Prezesa, do kwoty kredytu udostępnionego kredytodawca może wliczać środki pożyczane konsumentowi na pokrycie

opłaty przygotowawczej oraz składki ubezpieczeniowej, a w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy, odsetki należą się od całej tej kwoty. Zdaniem strony, wykładnia przepisów ukk wskazuje, że ustawodawca odwołując się do odsetek pobieranych od kwot „udostępniionych” konsumentowi ma na uwadze również ww. kredytowane koszty związane z zawarciem umowy, jest to zaś kwota „udostępniiona” konsumentowi, albowiem (...) niejako „zamraża” własne środki finansowe przeznaczone na opłatę przygotowawczą i kwotę ubezpieczenia. Ustawa nie posługuje się pojęciem kwoty „wypłaconej” konsumentowi, co stanowiłoby asumpt do założeń, że odsetki winny być pobierane jedynie od kwoty realnie przekazanej klientowi („na rękę”).

Odnosząc się do powyższego stanowiska (...) Prezes Urzędu stwierdził, że regulacja art. 54 ukk jest odzwierciedleniem art. 14 ust. 3c dyrektywy 2008/48/WE, z którego wynika, że odsetki jakie ma obowiązek zwrócić konsument mają być wyliczone od wartości kapitału, który zwraca. Tym samym, zdaniem organu, za bezprawne należy uznać nałożenie na konsumentów obowiązku poniesienia kosztów za każdy dzień do dnia zwrotu kapitału w wysokości wyższej, niż naliczone od zwracanych środków pieniężnych.

Zgodnie z treścią art. 54 ust. 1 ukk, konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu. Natomiast według ust. 2, konsument zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Stosownie zaś do art. 53 ust. 1 ukk, konsument ma prawo, bez podania przyczyny, do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy. W takiej sytuacji, kredytodawcy nie przysługują żadne inne opłaty, z wyjątkiem bezzwrotnych kosztów poniesionych przez niego na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat notarialnych (art. 54 ust. 4 ukk).

Mając na uwadze powyższe regulacje, Sąd Okręgowy stwierdził, że Prezes Urzędu zasadnie wskazał, że w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy, nieprawidłowo naliczane są odsetki. Nieprawidłowości te wynikają z tego, iż przewidziany przez (...) mechanizm daje możliwość przekazywania środków na pokrycie składki ubezpieczeniowej od razu na rzecz firmy ubezpieczeniowej. W ramach przyjętej w umowie konstrukcji, jedna strona umowy – konsument upoważnia drugą stronę – Spółkę (...) do potrącenia i przekazania od razu ubezpieczycielowi należnej składki ubezpieczenia (pkt 17 wzorów umów).

W tej sytuacji nie ma zatem udostępnienia kredytu pożyczkobiorcy, tylko operacja kredytodawcy z osobą trzecią (firmą ubezpieczeniową). Wobec tego, jeżeli konsument odstępując od umowy ma zwrócić kwotę udostępnionego kredytu, to zwracana kwota nie obejmuje środków na pokrycie składki ubezpieczeniowej, gdyż środki te nie są udostępniane konsumentowi, nie są mu realnie „wypłacane”, tylko przekazywane podmiotowi trzeciemu. Z załączonej umowy ubezpieczenia nr (...) wynika, że w przypadku skutecznego odstąpienia klienta (...) od umowy pożyczki, (...) zgłosi ten fakt do ubezpieczyciela, który odliczy składkę przy następnej płatności (art. 5). Zatem w opisaney sytuacji, konsument fizycznie nie ma możliwości zwrotu przedmiotowych środków pieniężnych i naliczanie od nich odsetek nie jest prawidłowe. Składka ubezpieczeniowa jest kosztem kredytu, a nie kredytem. Jeżeli całkowita kwota kredytu stanowi kwotę udostępnianą na podstawie umowy, to koszt który konsument ma ponieść w związku z umową o kredyt nadal pozostaje kosztem, mimo, że może być skredytowany jednocześnie z zawieraną umową o kredyt. To konieczność pokrycia kosztu uzyskania kredytu rodzi niejako wniosek o sfinansowanie kosztów kredytu.

W ocenie Sądu, wadliwe sformułowanie w umowie odsetek należnych w wypadku odstąpienia konsumenta od umowy, narusza dyspozycję art. 54 ust. 2 ukk, zatem zarzut odwołania wskazujący na naruszenie tego przepisu należało uznać za chybyony.

Wobec rozstrzygnięcia z pkt IV sentencji zaskarżonej decyzji Spółka (...) podniosła, że ustawodawca w taki sposób sformułował definicję „całkowitej kwoty kredytu” oraz „całkowitego kosztu kredytu”, że jeżeli tak jak w przedmiotowej sprawie, kredytowane koszty wypełniają znamiona obu definicji, to (...) nie ma innej możliwości, jak tylko uwzględnić kredytowane koszty w całkowitej kwocie kredytu, jak i w całkowitym koszcie kredytu. Strona wskazała, że udzielając pożyczki przekazuje środki pożyczkobiorcy, w tym środki na pokrycie opłaty przygotowawczej lub ubezpieczenia, co

oznacza, że pożyczkobiorca korzysta z kapitału (...). Według Spółki, nie można postawić jej zarzutu wprowadzania konsumentów w błąd, ponieważ wobec niejasności sformułowań ukk, strona poszła dalej względem wymogów ustawowych, wprowadzając termin „faktycznej całkowitej kwoty do zapłaty”, która w sposób jednoznaczny wskazuje wysokość faktycznego zobowiązania konsumenta. W ten sposób, zdaniem strony, (...) jako profesjonalista dołożył należytej staranności, aby usunąć negatywne dla konsumenta skutki wadliwej legislacji, czym dopełnił obowiązku rzetelnego, prawdziwego i pełnego poinformowania konsumenta o oferowanych przez siebie pożyczkach.

Prezes UOKiK podniósł, że (...) pomija okoliczność, że wprowadzanie konsumentów w błąd co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie kredytu obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty kredytu, ocenione zostało przez pryzmat ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Organ wskazał, że dokonując oceny wyliczeń na podstawie przykładowej umowy pożyczki stwierdził, że wynikająca z danych umieszczonych w umowach proporcja pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie kredytu obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty kredytu, wprowadza konsumentów w błąd. Zdaniem Prezesa, na podstawie wartości jakie przedstawiane są w umowach, konsument może wywnioskować, że oferowany kredyt jest tańszy, niż w rzeczywistości i z tego powodu zarzut stosowania przez powoda nieuczciwej praktyki rynkowej nie budzi wątpliwości.

Ustosunkowując się do powyższego zarzutu Sąd wskazał, że zgodnie z art. 5 pkt 6 ukk, całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta. Natomiast w świetle art. 5 pkt 7 ukk, całkowita kwota kredytu to suma wszystkich środków pieniężnych, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt. Jak trafnie zauważa Prezes Urzędu, pierwsza ze wskazanych wartości określa cenę skorzystania z usługi, natomiast druga określa ilość środków, którymi będzie mógł dysponować pożyczkobiorca.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w analizowanym przypadku mamy do czynienia z podwójnym zaliczeniem kosztów ubezpieczenia i opłaty przygotowawczej, pierwszy raz – do całkowitej kwoty pożyczki i drugi raz – do całkowitego kosztu pożyczki. Tymczasem całkowita kwota kredytu powinna obejmować jedynie kwotę przekazaną konsumentowi do swobodnej dyspozycji i nie powinno się do niej zaliczać kosztów związanych z udzieleniem kredytu, nawet wówczas, gdy są one kredytowane przez kredytodawcę. Zaliczenie przez (...) tych ostatnich kosztów zarówno do kwoty, jak i kosztu kredytu może sugerować konsumentowi, że kredyt jest tańszy niż w rzeczywistości i może wywoływać u konsumenta błędne mniemanie co do proporcji kosztów, jakie musi on ponieść z faktycznie udostępnioną mu kwotą pożyczki. W danym przypadku konsument tak naprawdę otrzymuje „na rękę” kwotę niższą od tej, która została wskazana pod pozycją „całkowita kwota pożyczki”, ponieważ koszt opłaty przygotowawczej i ubezpieczenia jest wliczany do tej kwoty.

Natomiast zarówno przywoływana dyrektywa 2008/48/WE, jak i ukk, wskazują jak należy traktować koszty ubezpieczenia, mianowicie, jako koszty uzyskania pożyczki. Zdaniem Sądu, nie ma prawnych przeszkód do praktyki kredytowania przez (...) kosztów kredytu. Należy jednak zaznaczyć, że koszty ubezpieczenia nie są „pożyczane” w ramach konkretnej umowy pożyczki, nie są przekazywane do swobodnej dyspozycji konsumenta. Innymi słowy, koszty te nie są objęte kwotą pożyczki, o której udzielenie występuje konsument. Natomiast zastosowany przez (...) zabieg podwójnego zaliczenia ww. kosztów może sugerować konsumentowi, że poniesie niższe koszty uzyskania pożyczki, bo znaczna część kosztów jest wliczona w samą pożyczkę.

W ocenie Sądu, tego typu praktyka wyczerpuje znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej w rozumieniu art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. W świetle tych przepisów, praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu

(art. 4); praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął (art. 5).

Odnosząc przywołane regulacje do opisanej powyżej praktyki (...), Sąd Okręgowy podziela stanowisko Prezesa Urzędu, iż jej efektem może być podjęcie przez konsumenta decyzji o zawarciu umowy pożyczki, której nie podjąłby, gdyby miał świadomość, że różnica pomiędzy faktycznie otrzymanymi środkami pieniężnymi, a kosztami kredytu jest większa, niż sugerowana przez Spółkę. Tym samym, nie budzi wątpliwości, że wskutek powyższych działań (...) konsumenci są wprowadzani w błąd co do proporcji między całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu. W konsekwencji zarzut sformułowany w pkt 5 odwołania nie zasługiwał na uwzględnienie.

Ustosunkowując się do - sformułowanych w pkt 6 odwołania - zarzutów naruszenia przepisów proceduralnych, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wskazał, że nie może ograniczyć sprawy wynikającej z odwołania od decyzji Prezesa Urzędu tylko do funkcji sprawdzającej prawidłowość postępowania administracyjnego, które poprzedza postępowania sądowe. Uchybienia proceduralne organu tylko w wyjątkowych sytuacjach mogą doprowadzić do uchylenia decyzji, ma to miejsce wówczas, gdy uchybień tych nie można sanować na etapie postępowania sądowego. W przypadku formułowania w odwołaniu zarzutów dotyczących ustaleń faktycznych, środków dowodowych, oceny dowodów, niektórych wad formalnych samej decyzji, poczynienie stosownych ustaleń, ocena środków dowodowych, uzupełnienie materiału dowodowego nie jest bowiem zastrzeżone do wyłącznej kompetencji Prezesa Urzędu, ponieważ po przekazaniu sprawy na drogę sądową - należy do sądu (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 67/12, OSNP 2014/5/79). Sąd Okręgowy uznał zatem, że nawet gdyby przyjąć, że w postępowaniu administracyjnym doszło do uchybień proceduralnych, to nie mogą one być przedmiotem postępowania sądowego mającego na celu merytoryczne rozstrzygnięcie sporu, bowiem Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zobowiązany jest do wszechstronnego zbadania wszystkich istotnych okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu zasad rozkładu ciężaru dowodu i obowiązku stron w postępowaniu dowodowym.

Oдноśnie rozstrzygnięcia w zakresie kar pieniężnych - wobec istnienia znaczących wątpliwości interpretacyjnych, co do rozumienia pojęcia kredytu konsumenckiego i kredytu odnawialnego na gruncie przepisów ukk oraz dyrektywy 2008/48/WE, w rezultacie których można się spotkać z różnymi propozycjami wykładni wskazanych aktów prawnych (zwłaszcza co do pojęcia rodzaju kredytu, czy warunków wypowiedzenia umowy) - Sąd uznał za zasadne obniżenie o 50% (czyli do kwoty 260.870,50 zł) kary pieniężnej orzeczonej w pkt V ppkt 1, tj. za stosowanie praktyk opisanych w pkt I ppkt 1 i 2. Zdaniem Sądu, niezasadne jest bowiem nakładanie na przedsiębiorcę kary w sytuacji, gdy wskutek licznych możliwości interpretacyjnych przepisów, nie jest możliwe stwierdzenie, że konkretny czyn (zachowanie) jest dookreślony, tj. jasny, prosty, możliwy do jednoznacznego ustalenia, a jego popełnienie nie budzi wątpliwości. Praktyka zarzucana Spółce nie jest oczywista na tyle, że można wymagać od przedsiębiorcy trafnego rozumienia przepisów prawa. Zatem precedensowy charakter sprawy w powyższym zakresie uzasadniał odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej.

Sąd nie znalazł natomiast podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, co do kar pieniężnych orzeczonych w pozostałym zakresie. Przede wszystkim, w odniesieniu do praktyk, za których stosowanie wymierzono te kary, nie wystąpiły w danej sprawie żadne wątpliwości interpretacyjne wobec zastosowanych przepisów prawa. Nadto - wbrew stanowisku odwołującej się Spółki - nie ma przeszkód do nałożenia odrębnych, częściowych kar pieniężnych za poszczególne praktyki. W art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik przewidziano możliwość nałożenia kary, choćby przedsiębiorca nieумыślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy. Zatem, skoro w niniejszej sprawie stwierdzono stosowanie przez (...) kilku praktyk antykompatybilnych, to dopuszczalne było wymierzenie kary pieniężnej za każdą z nich, tym bardziej, że zabieg taki pozwala na uwzględnienie przy nakładaniu kar wszystkich okoliczności związanych ze stosowaniem konkretnej praktyki, co z kolei wpływa na większą adekwatność kary do konkretnego naruszenia.

Nie można podzielić stanowiska (...), iż w sprawie wystąpiła okoliczność łagodząca w postaci ograniczonego zakresu oddziaływania kwestionowanych praktyk. Wręcz przeciwnie, biorąc pod uwagę, że umowy były zawierane

z konsumentami mieszkającymi w różnych miastach na terenie całego kraju należy uznać, że zasięg naruszenia był znaczny.

W ocenie Sądu, wymierzając kary pieniężne w rozpatrywanym zakresie, Prezes Urzędu prawidłowo ocenił wszystkie - wskazane w art. 111 uokik - przesłanki wymiaru kary, tj. okres, stopień, okoliczności naruszenia przepisów ustawy, okoliczność uprzedniego naruszenia przepisów ustawy, a także możliwości finansowe przedsiębiorcy. Zdaniem Sądu Okręgowego, wymierzone kary spełniają funkcję prewencji szczególnej i ogólnej, a zatem stanowią zarówno realną, odczuwalną dolegliwość dla ukaranego podmiotu, jak również są ostrzeżeniem na przyszłość, zapobiegającym powtarzaniu nagannych zachowań. Według Sądu, kary te są dostatecznie dolegliwe, a także adekwatne do stopnia zawinienia, szkodliwości czynu, postawy przedsiębiorcy oraz jego sytuacji majątkowej.

Sąd Okręgowy o kosztach postępowania orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c.

Apelacje od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Pozwany zaskarżył wydany w sprawie wyrok w części:

- w zakresie pkt 1, którym Sąd I instancji zmienił decyzję z dnia 31 października 2013 r. Nr (...) w punkcie V (piątym) podpunkt 1 (pierwszy) w ten sposób, że obniżył karę pieniężną do kwoty 260 870,50 zł;
- w zakresie pkt 3, którym Sąd I instancji zniósł wzajemnie koszty postępowania między stronami.

Wydanemu w sprawie orzeczeniu zarzucił naruszenie:

1. art. 106 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmian) zwanej dalej ustawą antymonopolową, przez jego niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji poprzez nieuzasadnione obniżenie kary nałożonej na powodowa spółkę w pkt V ppkt 1 decyzji nr (...),
2. art. 111 ustawy antymonopolowej poprzez uznanie, że zasadne jest obniżenie kary nałożonej na powoda w pkt V pkt 1 ww. decyzji pomimo, iż w ocenie Sądu I instancji kryteria określania wysokości kary, wymienione w tym artykule zostały przez pozwanego ocenione prawidłowo,
3. art. 111 ustawy antymonopolowej poprzez nałożenie na powoda kary w wysokości niewspółmiernej do stopnia naruszenia interesu publicznoprawnego oraz naruszenia istotnych interesów konsumentów oraz niskiej w stosunku do przychodów powodowej spółki, a przez to nałożenie jej na poziomie nie spełniającym funkcji kary w stopniu dostatecznym.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł:

- 1) o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 i oddalenie odwołania powoda od decyzji nr (...) w całości, oraz zmianę pkt 3 ww. wyroku i o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, jak również o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, ewentualnie:
- 2) o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 i dokonanie zmiany decyzji z dnia 31 października 2013 r. Nr (...) w punkcie V (piątym) podpunkt 1 (pierwszy) w ten sposób, że nakłada się na powoda karę stosowną do stopnia naruszenia interesu publicznoprawnego za stosowanie praktyk opisanych w pkt I ppkt 1 i 2 sentencji ww. decyzji oraz o zmianę pkt 3 ww. wyroku i o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, jak również o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego,
- 3) o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach instancji odwoławczej Sądowi Okręgowemu w Warszawie - Sądowi Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Apelację od powyższego wyroku wniósł również powód. Zaskarżając orzeczenie w części dotyczącej punktu pierwszego w zakresie w jakim Sąd Okręgowy - XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zmienił decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 października 2013 roku nr (...) w jej punkcie V.1) w ten sposób, że kara nałożona na powoda wynosi 260 870,50 zł, tj. w zakresie w jakim kara została utrzymana, zaś w punkcie drugim i trzecim w całości.

W apelacji powód zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego tj.:

a. art. 227 w zw. z art. 207 § 6, art. 217 § 1 i 2 oraz art. 258 k.p.c. polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu i nieuprawnionym oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka J. K. (1);

a. art. 233 § 1 w zw. z art. 328 § 2 i art. 258 k.p.c. polegające na newszechstronnej ocenie zeznań świadka M. S., a w konsekwencji przyjęciu, że wyjaśnienie konsumentowi przez powoda warunków umowy pożyczki przed jej podpisaniem nie było standardem;

b. art. 328 § 2 k.p.c. polegające na nie wskazaniu w uzasadnieniu wyroku przyczyn utrzymania rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odnośnie do kar nałożonych na powoda w punkcie V ust. 2-3 Decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 października 2013 roku nr (...);

1. sprzeczność w ustaleniach faktycznych polegającą na ustaleniu, że wyjaśnienie przez powoda konsumentowi warunków umowy pożyczki przed jej podpisaniem nie było standardem, pomimo, że z zeznań świadka M. S. wynika fakt przeciwny, ; oraz, że umowy pożyczek zawierane przez powoda nie wskazują rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego pomimo, że odwołują się one do stopy odsetek ustawowych lub stopy kredytu lombardowego;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a. art. 24 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 30 ust. 1 pkt 2, art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że umowy pożyczek zawierane przez powoda z konsumentami nie zawierają rzetelnej i prawdziwej informacji o rodzaju kredytu;

a. art. 24 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 30 ust. 1 pkt 19 oraz art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu i przyjęciu, że umowy pożyczek zawierane przez powoda z konsumentami powinny zawierać wskazanie warunków wypowiedzenia tych umów;

a. art. 24 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 30 ust. 1 pkt 11 oraz art. 5 pkt 10-12 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu i przyjęciu, że w umowie o kredyt konsumencki konieczne jest wskazanie konkretnej wysokości wartości procentowej tj. stopy procentowej poprzez jej cyfrowe oznaczenie a nie jest dopuszczalne wskazanie podstaw do jej obliczenia tj. odwołania się do czterokrotności stopy kredytu lombardowego, oraz, że umowy pożyczek zawierane przez powoda z konsumentami nie wskazują rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego;

b. art. 24 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 54 ust. 1 i 2 oraz z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim polegające na jego niewłaściwej wykładni oraz błędnym zastosowaniu i przyjęciu, że w sytuacji kredytowania przez powoda kosztów udzielenia pożyczki, powód nie może wliczać do kwoty udostępnionej pożyczki (całkowitej kwoty pożyczki) środków pożyczanych konsumentowi na pokrycie kosztów jej udzielenia takich jak składka ubezpieczeniowa oraz opłata przygotowawcza, a w konsekwencji w przypadku odstąpienia przez konsumenta od umowy pożyczki powód nie może

pobierać odsetek od tej kwoty pożyczki, która przeznaczona została na pokrycie kosztów jej udzielenia tj. składki ubezpieczeniowej i opłaty przygotowawczej;

c. art. 24 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 5 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i art. 5 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu i przyjęciu, że uwzględnienie kredytowanych kosztów udzielenia pożyczki w jej całkowitej kwocie oraz w całkowitym koszcie pożyczki wprowadza lub może wprowadzać konsumentów w błąd ponieważ zaliczenie kosztów opłaty przygotowawczej i ubezpieczenia zarówno do kosztów jak i do kwoty pożyczki może sugerować konsumentowi, że oferowana pożyczka jest tańsza niż w rzeczywistości i wywołać błędne wyobrażenie co do proporcji kosztów, jakie musi ponieść konsument do faktycznie udostępnionej mu kwoty pożyczki;

d. art. 106 ust. 1 pkt. 4 w zw. z art. 111 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i nałożenie na powoda kar pieniężnych pomimo braku podstaw do ich nałożenia, ewentualnie kar nadmiernie surowych, nieproporcjonalnych do stwierdzonych naruszeń i ustalonych niezgodnie z dyrektywami wymiaru kary oraz z pominięciem precedensowego charakteru sprawy;

W oparciu o w powyżej sformułowane zarzuty powód wniósł o:

1. zmianę decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 października 2013 roku nr (...) w jej punkcie I, II, III, IV i stwierdzenie braku praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz uchylenie ww. decyzji w punkcie V i VI, albo o zmianę ww. decyzji w punkcie V i VI i odstąpienie od nałożenia na powoda kary pieniężnej względnie nałożenia na powoda kary pieniężnej w wysokości znacząco niższej oraz adekwatne rozstrzygnięcie o kosztach wskazanych w punkcie VI decyzji;

ewentualnie

1. uchylenie decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 października 2013 roku nr (...) w punktach I-VI;

oraz

1. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według obowiązujących przepisów;

W odpowiedzi na apelację pozwanego, powód wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm obowiązujących przepisów.

W odpowiedzi na apelację powoda, pozwany wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się bezzasadna, natomiast apelacja pozwanego jako uzasadniona prowadziła do zmiany zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się do apelacji powoda wskazać należy, że w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji nie naruszył przepisów postępowania cywilnego t.j. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 207 § 6 k.p.c., art. 217 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 258 k.p.c., poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka J. K. (2). Powód w dniu 25 marca 2015r. zawnioskował dowód z zeznań tego świadka w miejsce zeznań W. M., co do której wniosek nie został cofnięty, strona poinformowała jedynie, że świadek nie pracuje w powodowej spółce. Wniosek o powołanie nowego świadka mógł być zgłoszony od 18 grudnia 2014r. t.j. od daty kiedy M. K. został kierownikiem działu skarg i nadzoru w powodowej spółce. Sąd I instancji uznał go za spóźniony, co skutkowało jego oddaleniem.

Zgodnie z art. 207 § 6 k.p.c. sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności.

Z powyższego wynika, że nowe fakty i dowody należy powołać niezwłocznie. W niniejszym przypadku trzymiesięczne opóźnienie w zgłoszeniu świadka, w połączeniu z nieuprawdopodobnieniem braku winy powoda w spóźnionym zgłoszeniu oraz okolicznością, że uwzględnienie wniosku spowodowałoby zwłokę w rozpoznaniu sprawy, powodują, że Sąd I instancji zasadnie oddalił przedmiotowy wniosek dowodowy jako spóźniony.

Podobnie niezasadny okazał się zarzut naruszenia przepisów art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 258 k.p.c. Sąd ocenił wszechstronnie zebrany materiał dowodowy, w tym również dowód z zeznań świadka M. S.. Kwestia naruszenia obowiązku udzielania informacji konsumentom na etapie przedkontraktowym, nie była przedmiotem zaskarżonej decyzji, zaś zeznania świadka dotyczyły tego etapu. Przedmiotem decyzji było bowiem naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej i pełnej informacji w zawieranych z konsumentami umowach pożyczek.

Wbrew twierdzeniom apelującego, Sąd I instancji uzasadnił swoje rozstrzygnięcie w zakresie wysokości nałożonych na powoda kar pieniężnych, podkreślając prawidłowość oceny dokonanej przez Prezesa UOKiK w oparciu o wszystkie przesłanki wskazane w art. 111 ustawy okik t.j. okresu, stopnia, okoliczności naruszenia przepisów ustawy, okoliczności czy doszło do uprzedniego naruszenia ustawy. Sąd zaznaczył również, że w jego ocenie wymierzone kary spełniają funkcję prewencji szczególnej i ogólnej, stanowiąc równocześnie realną, odczuwalną dolegliwość dla ukaranego podmiotu, jak również są ostrzeżeniem na przyszłość, zapobiegającym powtarzaniu nagannych zachowań. Sąd uznał, że kary są adekwatne do stopnia zawinienia, szkodliwości czynu, postawy przedsiębiorcy oraz jego sytuacji majątkowej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji w uzasadnieniu zawarł wyraźną akceptację dla oceny oraz sposobu wyliczenia kar pieniężnych dokonanych przez Prezesa UOKiK w zaskarżonej decyzji (za wyjątkiem kary nałożonej za czyn opisany w pkt I decyzji). Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. jest z tych względów całkowicie bezzasadny.

Nie doszło także do sprzeczności w ustaleniach faktycznych Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Jak podniesiono powyżej kwestia udzielania informacji na etapie przedkontraktowym nie była przedmiotem decyzji Prezesa UOKiK. Nawet jeżeli obowiązek ten był wykonywany prawidłowo, to nie ma to wpływu na okoliczność dokonania naruszeń w zakresie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej i pełnej informacji w zawieranych z konsumentami umowach.

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd I instancji zasadnie uznał, że powód dopuścił się wymienionych w decyzji praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym uznać należy, że nie naruszył przepisów prawa materialnego.

Obowiązek udzielania informacji o rodzaju kredytu wynika z art. 30 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. nr 126, poz. 715 ze zm.).

Stosownie do treści art. 3 ust. 1 powyższej ustawy, przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Według ust. 2 cytowanego przepisu, za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności:

- 1) umowę pożyczki;
- 2) umowę kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego;
- 3) umowę o odroczeniu konsumentowi terminu spełnienia świadczenia pieniężnego, jeżeli konsument jest zobowiązany do poniesienia jakichkolwiek kosztów związanych z odroczeniem spełnienia świadczenia;

4) umowę o kredyt, w której kredytodawca zaciąga zobowiązanie wobec osoby trzeciej, a konsument zobowiązuje się do zwrotu kredytodawcy spełnionego świadczenia;

5) umowę o kredyt odnawialny.

Podkreślenia wymaga, że art. 3 ust. 2 zawiera katalog otwarty rodzajów umów, które mogą być uznane za kredyt konsumencki. Brak jest przeszkód, aby za umowę o kredyt konsumencki uznać również umowy nienazwane zawarte zgodnie z wynikającą z art. 353¹ k.c. zasadą swobody kontraktowania. Jeżeli oferowana przez danego przedsiębiorcę umowa nie mieści się w katalogu, to nie zwalnia go z obowiązku informowania konsumenta o rodzaju udzielanego kredytu. Określając rodzaj kredytu przedsiębiorca może go scharakteryzować również przy użyciu bardziej szczegółowych określeń: poprzez wskazanie celu jego udzielenia (np. „pożyczka na zakup sprzętu AGD”), albo poprzez wskazanie pewnych cech konsumenta (np. „pożyczka dla studentów”), czy też innych charakterystycznych cech samego kredytu.

Umowy proponowane konsumentom przez powoda, będące przedmiotem rozważań w niniejszej sprawie, jak słusznie zauważył Sąd I instancji, nie odpowiadają wprost żadnemu z rodzajów umów, wymienionych w art. 3 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim. Umowa oferowana przez powoda mogła być przedłużana w czasie i mogła być odnawiana, z tych względów nie stanowi umowy pożyczki w rozumieniu art. 720 § 1 k.c. W myśl tego przepisu przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Nie jest to również typowy kredyt odnawialny, będący odmianą kredytu w rachunku bieżącym to umowa, której strony ustalają limit kredytowy dla kredytobiorcy, do wysokości którego może on finansować określone przedsięwzięcia, a więc może zadłużać się do określonej wysokości (limitu). Różnica wynika także z okoliczności, że umowa o kredyt odnawialny jest umową zawieraną na czas nieokreślony. Umowa proponowana przez powoda, oprócz elementów klasycznej umowy pożyczki, charakteryzuje się natomiast odnawialnością. Oceniając, czym jest „odnawialność”, zasadnie Sąd I instancji odwołał się do wskazówki zawartej w załączniku I lit. e do dyrektywy PE i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. ws. umów o kredyt konsumencki (Dz. U. UE.L. z 2008 r., nr 133, s.66), zgodnie z którą „do celów niniejszej litery umowa o kredyt odnawialny oznacza umowę o kredyt na czas nieokreślony i obejmuje również kredyty, które podlegają pełnej spłacie w przeciągu jakiegoś okresu lub po jego zakończeniu i w ramach których, po dokonaniu spłaty, istnieje możliwość dokonania ponownej wpłaty.” Istotą „odnawiania się” jest zatem możliwość dokonania ponownej wypłaty. Spłata udzielonej kwoty może nastąpić po zakończeniu jakiegoś okresu, brak więc przeszkód by uznać, że może nastąpić na koniec okresu, na który udzielono pożyczki. W niniejszym przypadku po zakończeniu umowy istnieje nadal dla konsumenta możliwość dokonania ponownej wypłaty środków. Tym samym prawidłowa jest ocena Sądu I instancji, że to nie okres, na jaki zawarto umowę (na czas oznaczony, nieoznaczony), jest w tym przypadku istotny, lecz możliwość odnowienia się pożyczki tj. ponownego wypłacania przez konsumenta środków pieniężnych. Podkreślenia przy tym wymaga, że ponowna wypłata następuje bez konieczności ponownego przechodzenia procedury związanej z zawarciem umowy, co stanowi kolejną istotną cechę charakterystyczną tej umowy, świadczącą o jej odnawialności.

Umowa oferowana przez powoda nie spełnia wymogu określenia rodzaju kredytu. W ocenie Sądu Apelacyjnego, mogłaby ona zostać nazwana „umową pożyczki odnawialnej”, lub w jakikolwiek inny sposób, który charakteryzowałby jej rodzaj. Sąd I instancji słusznie więc ocenił, że powód naruszył wymóg określony w art. 30 ust. 1 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim.

Podobnie prawidłowa jest ocena Sądu I instancji, że powód nie zawarł w stosowanych przez siebie wzorcach informacji o warunkach wypowiedzenia umowy. Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu I instancji, że art. 42 i 43 ustawy o kredycie konsumenckim są przepisami szczególnymi w stosunku do art. 30 ust. 1 pkt 19 ustawy o kredycie konsumenckim. Wynika stąd, że informacja o warunkach wypowiedzenia powinna być zawarta w umowie niezależnie od tego, czy dany kredyt lub pożyczka spełnia warunki kredytu odnawialnego. Ponadto podkreślenia wymaga, że powód zapewnił sobie prawo wypowiedzenia umowy, natomiast konsumentom odmówiono tego prawa w sytuacji, gdy pożyczka udzielona

przez powoda w dużej mierze wykazuje podobieństwo do kredytu odnawialnego. Należy zwrócić uwagę, że zapisy warunków umów wskazują na gotowość powoda do wypłacenia określonych w umowie środków, przy czym określenie warunków wypłaty kolejnych środków („Kolejnej Wypłaty”) dokonywana jest przez powoda przed zawarciem umowy z konsumentem. W szczególności istotne są następujące postanowienia:

- „W przypadku spłaty przez Pożyczkobiorcę każdych 12 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wypłaty, przy pożyczkach z pierwotnym terminem spłaty 12 i 18 miesięcy, albo terminowej spłaty 18 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wypłaty przy pożyczkach z pierwotnym terminem spłaty 24 i 30 miesięcy, albo terminowej spłaty każdych 24 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wypłaty przy pożyczkach z pierwotnym terminem spłaty 36 miesięcy, albo spłaty 30 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wypłaty dla pożyczki z pierwotnym terminem spłaty 42 miesiące, albo terminowej spłaty 36 rat odpowiednio, Pożyczki Pierwotnej lub Kolejnej Wypłaty dla pożyczek z pierwotnym terminem spłaty 48 miesięcy, Pożyczkodawca przekaze Pożyczkobiorcy kolejną kwotę w wysokości (12)* (dalej zwaną „ Kolejną Wypłatą „)”,
- „ Ilość Kolejnych Wypłat dla Pożyczek Pierwotnych z terminem spłaty 12, 18, 24, 30 i 36 miesięcy wynosi 3, dla Pożyczek Pierwotnych z terminem spłaty 42, 48 miesięcy wynosi 2.”

Należy wskazać również na następujące zapisy:

- „Pożyczkobiorcy przysługuje prawo do rezygnacji z Kolejnej Wypłaty bez podania przyczyny.”,
- „Rezygnacja może zostać złożona w formie pisemnej, w sposób określony w p. 10.1 niniejszej umowy - przed dniem Kolejnej Wypłaty określonej p. 3.1 niniejszej umowy lub poprzez zwrot środków Kolejnej Wypłaty w terminie 30 dni od daty pisma określonego w p. 4.1.”,
- „Pożyczkodawcy przysługuje prawo odstąpienia od Kolejnej Wypłaty, w przypadku jeżeli Pożyczkobiorca nie spłaca pożyczki zgodnie z obowiązującą umową pożyczki lub zalega ze spłatą raty bądź rat lub ocena ryzyka dokonana przez Pożyczkodawcę jest negatywna.”,
- „Pożyczkobiorca ma prawo, bez podania przyczyny, do odstąpienia od umowy pożyczki w terminie 14 dni od dnia zawarcia niniejszej umowy. Odstąpienie od umowy pożyczki następuje poprzez złożenie przez Pożyczkobiorcę pisemnego oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy pożyczki (ze względów dowodowych), w powyższym terminie. (...)”,
- „Jeżeli Pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, Pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego terminu i wypełnić weksel po uprzednim wezwaniu Pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.”

Analiza powyższych postanowień prowadzi do wniosku, że przedsiębiorca ma prawo wypowiedzenia zawartej umowy, rezygnacji z kolejnej wypłaty (nazwanej odstąpieniem), konsument może natomiast zrezygnować z kolejnej wypłaty, ma też prawo odstąpienia od umowy pożyczki. Z uwagi na odnawialność kolejnych wypłat, strony mogą być związane umową do czasu wykorzystania wszystkich kolejnych wypłat, albo do chwili wypowiedzenia umowy przez powoda. Z tych względów - nienazwana umowa zawierana przez powoda z konsumentami, wykazująca podobieństwo do umowy o kredyt odnawialny, powinna zawierać warunki wypowiedzenia również dla konsumenta. Zapewnienie prawa odstąpienia od umowy nie jest w tym wypadku wystarczające, odstąpienie ma bowiem skutki *ex tunc*, co oznacza że czynność prawna uważana jest za niebyłą od samego początku. Wypowiedzenie jest natomiast skuteczne *ex nunc*, czyli wywołuje skutki prawne na przyszłość. Wypowiadając umowę konsument byłby zwolniony z otrzymywania kolejnych wypłat, umowa byłaby ograniczona do pożyczki pierwotnej (lub do pożyczki i kolejnych wypłat w ograniczonym zakresie, gdyby wypowiedzenie nastąpiło później).

Nie potwierdził się kolejny zarzut apelacji, dotyczący naruszenia przez Sąd I instancji art. 30 ust. 1 pkt 11 oraz art. 5 pkt 10-12 ustawy o kredycie konsumenckim. Przepis art. 30 ust. 1 pkt 11 ustawy zawiera wymóg określenia w umowie rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunków jej zmiany oraz ewentualnie innych opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu. Zgodnie natomiast z art. 3 lit. k dyrektywy 2008/48/WE, „stała stopa oprocentowania kredytu” oznacza, że kredytodawca i konsument uzgadniają w umowie o kredyt stosowanie jednej stopy oprocentowania kredytu przez cały okres obowiązywania umowy o kredyt lub kilku stóp oprocentowania kredytu w okresach będących częścią okresu obowiązywania umowy, wykorzystując przy tym stałą określoną wartość procentową. Jeżeli umowa o kredyt nie określa wszystkich stóp oprocentowania kredytu, stopa oprocentowania kredytu uznawana jest za stałą jedynie w odniesieniu do tych okresów będących częścią okresu obowiązywania umowy o kredyt, dla których stopy oprocentowania kredytu zostały określone wyłącznie przy wykorzystaniu stałej określonej wartości procentowej uzgodnionej przy zawarciu umowy o kredyt.

Według art. 5 ust. 1 lit. f dyrektywy, w stosownym czasie przed związaniem się konsumenta umową o kredyt lub ofertą kredytodawca oraz, w stosownych przypadkach, pośrednik kredytowy dostarczają konsumentowi - na podstawie warunków kredytu zaproponowanych przez kredytodawcę, a także, w stosownych przypadkach, zgodnie z preferencjami określonymi przez konsumenta i informacjami przez niego przekazanymi - informacje potrzebne do porównania różnych ofert w celu podjęcia, przy pełnej znajomości faktów, decyzji, czy zawrzeć umowę o kredyt. Informacje te, w formie papierowej lub na innym trwałym nośniku, powinny zostać przekazane przy użyciu standardowego europejskiego arkusza informacyjnego dotyczącego kredytu konsumenckiego określonego w załączniku II. Domniemywa się, że kredytodawca spełnił wymogi informacyjne określone w niniejszym ustępie, a także w art. 3 ust. 1 i 2 dyrektywy 2002/65/WE, jeśli przekazał on konsumentowi standardowy europejski arkusz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego. Informacje te określają, m.in. stopę oprocentowania kredytu, warunki stosowania tej stopy oprocentowania oraz, jeśli są dostępne, wszelkie indeksy lub stopy referencyjne mające zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu, a także okresy, warunki i procedury zmian stopy oprocentowania kredytu. Jeżeli w różnych okolicznościach stosuje się różne stopy oprocentowania - wyżej wymienione informacje o wszystkich stosowanych stopach.

Art. 6 ust. 1 lit. e dyrektywy przewiduje, że w stosownym czasie przed związaniem się konsumenta jakąkolwiek umową o kredyt lub ofertą dotyczącą umowy o kredyt, o której mowa w art. 2 ust. 3, 5 lub 6, kredytodawca i, w stosownych przypadkach, pośrednik kredytowy dostarczają konsumentowi - na podstawie warunków kredytu zaproponowanych przez kredytodawcę, a także, w stosownych przypadkach, zgodnie z preferencjami określonymi przez konsumenta i informacjami przez niego przekazanymi - informacje potrzebne do porównania różnych ofert w celu podjęcia, przy pełnej znajomości faktów, decyzji, czy zawrzeć umowę o kredyt. Informacje te określają, m.in. stopę oprocentowania kredytu; warunki stosowania tej stopy oprocentowania, wszelkie indeksy lub stopy referencyjne mające zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu, opłaty mające zastosowanie od chwili zawarcia umowy o kredyt oraz, w stosownych przypadkach, warunki, na jakich opłaty te mogą ulec zmianie.

Natomiast w myśl art. 10 ust. 2 lit. f dyrektywy, w umowie o kredyt w sposób jasny i zwięzły określa się m.in. stopę oprocentowania kredytu, warunki stosowania tej stopy oraz, jeśli są dostępne, wszelkie indeksy lub stopy referencyjne mające zastosowanie do pierwotnej stopy oprocentowania kredytu, a także okresy, warunki i procedury zmiany stopy oprocentowania kredytu. Jeżeli w różnych okolicznościach stosuje się różne stopy oprocentowania kredytu, wyżej wymienione informacje dotyczące wszystkich stosowanych stóp;

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, że analiza powyższych unormowań prowadzi do wniosku, że istnieje konieczność podawania w umowie o kredyt konsumencki stopy procentowej zadłużenia przeterminowanego, poprzez wskazanie konkretnej wysokości, wartości procentowej, a nie poprzez wskazywanie punktu odniesienia dla obliczenia tego oprocentowania (w tym wypadku było to odniesienie do stopy kredytu lombardowego NBP). W art. 5 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim wskazano, że stopa oprocentowania kredytu, to stopa oprocentowania wyrażona jako stałe lub zmienne oprocentowanie stosowane do wypłaconej kwoty na podstawie umowy o kredyt w stosunku rocznym. W art. 5 pkt 11 mowa jest o stałej stopie oprocentowania kredytu, natomiast art. 5 pkt

12 dotyczy rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania kredytu. Z powyższych przepisów wynika więc konieczność podania, jaka jest stopa procentowa oraz czego ona dotyczy (kredytu, zadłużenia przeterminowanego). W ocenie Sądu Apelacyjnego, odwołanie się do mechanizmu obliczenia może być dla konsumentów niezrozumiałe, wymaga dalszego ustalenia co oznacza „stopa kredytu lombardowego NBP”, a tym samym powód nie wypełnił wynikającego z przepisów obowiązku informacyjnego. Stąd naruszenie powyższe prawidłowo zakwalifikowano jako naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Podobnie niezasadny okazał się zarzut apelującego, dotyczący naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 54 ust. 1 i 2 oraz 53 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

Zgodnie z treścią art. 54 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, konsument nie ponosi kosztów związanych z odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki, z wyjątkiem odsetek za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia spłaty kredytu. Natomiast według ust. 2, konsument zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Stosownie zaś do art. 53 ust. 1 ustawy, konsument ma prawo, bez podania przyczyny, do odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy. W takiej sytuacji, kredytodawcy nie przysługują żadne inne opłaty, z wyjątkiem bezzwrotnych kosztów poniesionych przez niego na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat notarialnych (art. 54 ust. 4 ustawy). Przepis powyższy ma swe źródło w motywie 34 dyrektywy 2008/48/WE z 23 kwietnia 2008r., z którego wynika konieczność ustanowienia przepisu dotyczącego prawa odstąpienia bez ponoszenia kary z tego tytułu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd I instancji zasadnie stwierdził, że w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy, powód nieprawidłowo nalicza odsetki, co wynika stąd że przewidziany przez powoda mechanizm daje możliwość przekazywania środków na pokrycie składki ubezpieczeniowej od razu na rzecz firmy ubezpieczeniowej. W ramach przyjętej w umowie konstrukcji, konsument upoważnia drugą stronę t.j. powodową spółkę do potrącenia i przekazania od razu ubezpieczycielowi należnej składki ubezpieczenia (pkt 17 wzorów umów).

Sąd Apelacyjny w pełni podziela więc rozważania prawne Sądu I instancji, co do tego, że w opisanym powyżej modelu stosowanym przez powoda, nie ma udostępnienia kredytu pożyczkobiorcy, tylko operacja kredytodawcy z osobą trzecią (firmą ubezpieczeniową). Wobec tego, jeżeli konsument odstępując od umowy ma zwrócić kwotę udostępnionego kredytu, to zwracana kwota nie obejmuje środków na pokrycie składki ubezpieczeniowej, gdyż środki te nie są udostępniane konsumentowi, nie są mu realnie wypłacane, tylko przekazywane innemu podmiotowi. Konsument nie ma więc możliwości fizycznego zwrotu przedmiotowych środków pieniężnych i naliczanie od nich odsetek nie jest prawidłowe. Składka ubezpieczeniowa stanowi koszt kredytu, a nie udostępnioną kwotę kredytu. Jeżeli całkowita kwota kredytu stanowi kwotę udostępnianą na podstawie umowy, to koszt który konsument ma ponieść w związku z umową o kredyt nadal pozostaje kosztem, mimo, że może być skredytowany jednocześnie z zawieraną umową o kredyt.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji nie naruszył przepisów art. 5 ust. 1 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nt 171, poz. 1206) oraz art. 5 pkt 6 i 7 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez uznanie, że uwzględnienie kredytowanych kosztów udzielenia pożyczki w jej całkowitej kwocie oraz w całkowitym koszcie pożyczki może wprowadzać konsumentów w błąd co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu.

Zgodnie z art. 5 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta (a więc cena skorzystania z usługi). W myśl art. 5 pkt 7 ustawy o kredycie konsumenckim całkowita kwota kredytu to suma wszystkich środków pieniężnych, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt (ilość środków, którymi będzie mógł dysponować pożyczkobiorca).

W niniejszym przypadku doszło do podwójnego zaliczenia kosztów ubezpieczenia i opłaty przygotowawczej, t.j. zarówno do całkowitej kwoty pożyczki oraz do całkowitego kosztu pożyczki. Zgodnie z art. 5 pkt 7 ustawy o kredycie konsumenckim całkowita kwota kredytu powinna obejmować jedynie kwotę przekazaną konsumentowi do swobodnej dyspozycji i nie powinno się do niej zaliczać kosztów związanych z udzieleniem kredytu, nawet wówczas, gdy są one kredytowane przez kredytodawcę. Zaliczenie przez powoda tych ostatnich kosztów zarówno do kwoty, jak i kosztu kredytu może sugerować konsumentowi, że kredyt jest tańszy niż w rzeczywistości i może wywoływać u konsumenta błędne przekonanie co do proporcji kosztów, jakie musi on ponieść z faktycznie udostępnioną mu kwotą pożyczki. Konsument otrzymuje kwotę niższą od tej, która została wskazana pod pozycją „całkowita kwota pożyczki”, ponieważ koszt opłaty przygotowawczej i ubezpieczenia jest wliczany do tej kwoty.

Sąd Apelacyjny podziela ocenę Sądu I instancji, że powyższa praktyka wyczerpuje znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej w rozumieniu art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu (art. 4); praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął (art. 5).

Z przedstawionych przyczyn w każdym z wymienionych powyżej przypadków działanie powoda było bezprawne, skierowane wobec nieokreślonej liczby konsumentów wobec czego doszło do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, tym samym zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy okik okazał się nieuzasadniony.

Nie potwierdził się również zarzut apelacji dotyczący nałożenia na powoda rażąco surowych kar pieniężnych. W tym miejscu Sąd Apelacyjny odniesie się jedynie do kar nałożonych za praktyki opisane w punkcie III i IV decyzji, natomiast kara nałożona za praktyki opisane w punkcie I i II zostanie omówiona w rozważaniach dotyczących apelacji pozwanego.

W zakresie wysokości kar pieniężnych z pkt V.2 i V.3 decyzji wskazać należy, że Sąd I instancji zasadnie podzielił ocenę Prezesa UOKiK. Pozwany oceniając charakter naruszeń zasadnie stwierdził, że miały one miejsce na etapie zawierania umowy z wpływem na jej wykonanie. W przypadku praktyki z pkt III decyzji uwzględniono, że przedsiębiorca mógł z tego tytułu uzyskać nienależne wpływy. Oceniono, że do obu naruszeń doszło w sposób nieumyślny oraz były stosowane przez okres ponad roku. W przypadku praktyki z pkt III zasadnie uwzględniono okoliczność obciążającą w postaci uprzedniej karalności powoda, natomiast w obu przypadkach znaczny zasięg naruszenia. Sąd Apelacyjny nie podziela oceny powoda odnośnie precedensowego charakteru sprawy, który miałyby skutkować odstąpieniem od nałożenia kary lub jej obniżeniem. Z tych względów nie doszło do naruszenia przepisu art. 106 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 111 ustawy okik.

Biorąc powyższe pod uwagę apelacja powoda podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Odnosząc się do apelacji pozwanego, wskazać należy, że potwierdził się zarzut naruszenia art. 111 ustawy okik poprzez niezasadne obniżenie kary pieniężnej nałożonej na powoda z tytułu praktyk opisanych w punkcie I i II decyzji.

Podkreślenia wymaga, że w ocenie Sądu I instancji powód dopuścił się praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom w umowach rzetelnej i prawdziwej informacji o rodzaju kredytu i warunkach wypowiedzenia umowy oraz o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego. Obniżenie kary pieniężnej o 50% wynikało z uznania, że istnieją znaczące wątpliwości interpretacyjne dotyczące rozumienia kredytu konsumenckiego i kredytu odnawialnego na gruncie przepisów ustawy o kredycie konsumenckim oraz dyrektywy 2008/48/WE.

Sąd Apelacyjny nie podziela oceny zarówno powoda, jak i Sądu I instancji o precedensowym charakterze sprawy w zakresie dotyczącym naruszenia przez powoda przepisu art. 30 ust. 1 pkt 2 i art. 30 ust. 1 pkt 19 ustawy o kredycie konsumenckim. Powód, jako silniejsza strona stosunku umownego zawieranego z konsumentem, winien zadbać o wykonanie swoich obowiązków informacyjnych wobec konsumenta, zwłaszcza w zakresie tak istotnych kwestii jak określenie rodzaju udzielanego kredytu (informacja o rodzaju, typie lub cechach charakterystycznych oferowanej umowy), czy też o sposobach rozwiązania umowy.

Na uwagę zasługuje również okoliczność, że Sąd nie zawarł w swym uzasadnieniu oceny, co do interpretacji którego z przywołanych przepisów istnieją w jego ocenie wątpliwości.

Jednocześnie należy uwzględnić, że oceniając charakter naruszeń Prezes UOKiK trafnie określił, że przedsiębiorca dopuścił się naruszeń na etapie zawierania umowy z wpływem na jej wykonanie, uwzględnił jej nieumyślność oraz okoliczności obciążające w postaci uprzedniej karalności powoda, długotrwałości praktyk i jej znaczny zasięg terytorialny. Istotne jest, że powód nie zaprzestał praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Z tych względów za odpowiednią wysokość kary uznać należało kwotę 521.741 zł. Kara w tej wysokości spełni cele kary: represyjny, prewencyjny i edukacyjny. Dlatego wyrok Sądu I instancji podlegał zmianie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie odwołania powoda od punktu V.1 zaskarżonej decyzji.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego oparto na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego i pełnomocnika zainteresowanego będących radcami prawnymi ustalono na mocy § 14 ust. 3 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r. poz. 490 ze zm.).